

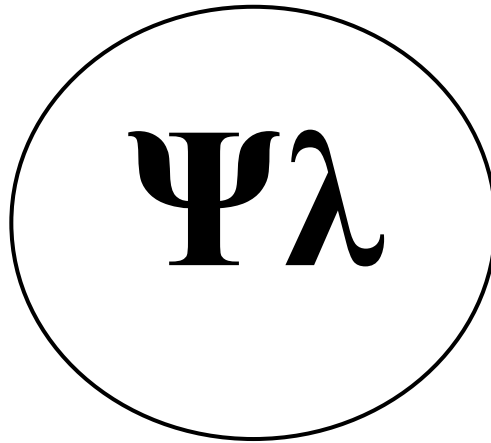
Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

ТЕЗИ
XI Міжнародної науково-практичної конференції

**«ПСИХОЛІНГВІСТИКА В СУЧАСНОМУ
СВІТІ – 2016»**

20-21 жовтня 2016 року

Переяслав-Хмельницький, Україна

Ministry of Education and Science of Ukraine
State Higher Educational Establishment «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical
University named after Hryhoriy Skovoroda»

THESES
of the 11th International Scientific and Practical Conference

**«PSYCHOLINGUISTICS IN A MODERN
WORLD – 2016»**

October 20-21, 2016

Pereyaslav-Khmelnytskyi, Ukraine

УДК 81'23
ББК 88+81.2-5
П 86

Психолінгвістика в сучасному світі – 2016 : Тези XI Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 жовтня 2016 року, Переяслав-Хмельницький) / Відп. ред. Л. О. Калмикова; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М., 2016. – 164 с.

Редакційна колегія: Л. О. Калмикова, д.психол.н., проф. (*відп. ред.*), Н. В. Харченко, к.пед.н., доц. (*відп. секретар*), І. В. Мисан, к.пед.н., ст.викл. (*відп. секретар*), І. В. Волженцева, д.психол.н., проф., Л. В. Засекіна, д.психол.н., проф., О. М. Корніяка, д.психол.н., гол.н.с., В. П. Коцур д.істор.н., проф., акад. НАПН України, Х. С. Ключуков, д.пед.н., проф., М. В. Лиля, к.психол.н., доц., М. І. Навальна, д.філол.н., проф., М. О. Оран, д.психол.н., проф., Н. Рінгблом, к. філол.н., доц., В. А. Роменкова, к.психол.н., доц., О. С. Ушакова, д.пед.н., проф., Н. О. Фоміна, д.психол.н., проф., О. М. Холод, д.філол.н., проф.

Щорічна науково-практична конференція «Психолінгвістика в сучасному світі» зберігає наукові традиції вітчизняної та зарубіжної психолінгвістики, засновані О. О. Потебнею, Л. С. Виготським, О. Р. Лурією, О. М. Леонтьєвим, М. І. Жинкіним, О. О. Леонтьєвим та іншими видатними мовознавцями і психологами, розвиває існуючі підходи до досліджень психолінгвістичних феноменів, пропонує нові погляди на явища мови і мовлення людини й презентує найновіші результати психолінгвістичних розвідок.

Тези конференції надруковані українською, російською, англійською мовами згідно з напрямками роботи її секцій та висвітлюють різні аспекти психолінгвістичної проблематики, зокрема психолінгвістики розвитку, рефлексивної психолінгвістики, мовної свідомості, мовленнєвої особистості, соціальних комунікацій та багатьох інших аспектів.

У збірнику представлені наукові праці викладачів ВНЗ, наукових співробітників, докторантів, аспірантів, магістрантів – представників України, Німеччини, Швеції, Норвегії, Росії, Латвії.

Рекомендовано вченою радою ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (протокол № 1 від 30 серпня 2016 р.)

УДК 81'23
ББК 88+81.2-5
П 86

ISBN 978-617-7009-00-0

© ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2016

УДК 81'23
ББК 88+81.2-5
П 86

Psycholinguistics in a modern world – 2016 : Theses of the 11 th International Scientific and Practical Conference (October 20-21, 2016, Pereyaslav-Khmelnyskyi) / Editor in Chief L. O. Kalmykova; State Higher Educational Establishment «Pereyaslav-Khmelnyskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda». – Pereyaslav-Khmelnyskyi: ФОП Домбровська Я.М., 2016. – 164 p.

Editorial board: *Kalmykova Larysa O.*, Dr. in Psychology, Professor (**Editor in Chief**), *Kharchenko Nataliia V.*, Ph.D. in Pedagogy, Assistant professor (**Executive Assistant**), *Mysan Inna V.*, Ph.D. in Pedagogy (**Executive Assistant**), *Volzhentseva Iryna V.*, Dr. in Psychology, Professor, *Zasiekina Larysa V.*, Dr. in Psychology, Professor, *Korniyaka Olha M.* Dr. in Psychology, Senior scientific worker, *Kotsur Viktor P.*, Dr. in History, Professor, Academician NAPS of Ukraine, *Kyuchukov Hristo S.*, Dr. in Pedagogy, Professor, *Lyla Mahdalyna V.*, Ph.D. in Psychology, Assistant professor, *Navalna Maryna I.*, Dr. in Philology, Professor, *Orap Maryna O.*, Dr. in Psychology, Professor, *Ringblom Natalia*, Ph.D. in Philology, Assistant professor, *Romenkova Valentina A.*, Ph.D. in Psychology, Assistant professor, *Ushakova Oksana S.*, Dr. in Pedagogy, Professor, *Fomina Natalia A.*, Dr. in Psychology, Professor, *Kholod Oleksandr M.*, Dr. in Philology, Professor.

Annual scientific and practical conference «Psycholinguistics in the modern world», maintains traditions of the national and foreign scientific psycholinguistics based by O. O. Potebnia, L. S. Vygotskyi, O. R. Luriia, O. M. Leontiev, M. I. Zhyntkin, O. O. Leontiev and other prominent linguists and psychologists, develop existing approaches to the research of psycholinguistic phenomena, offers new perspectives on the phenomena of human language and speech and presents the latest results of psycholinguistic investigations.

Conference abstracts are published in Ukrainian, Russian and English in accordance with the directions of its sections and they manifest various aspects of psycholinguistic issues, including psycholinguistics of development, reflective psycholinguistics, language awareness, verbal identity, social communications and many other aspects.

The book presents research papers of university teachers, researchers, doctoral students, post-graduate students, undergraduates – representatives of Ukraine, Germany, Sweden, Norway, Russia and Latvia.

Recommended by a Scientific Council of SHEE «Pereyaslav-Khmelnyskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» (Transaction №1 from 30 August 2016)

УДК 81'23
ББК 88+81.2-5
П 86

ISBN 978-617-7009-00-0

© SHEE «Pereyaslav-Khmelnyskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda», 2016

ЗМІСТ

Акімова Наталія В. Фрагментарність як риса новинної інтернет-комунікації та як фактор, що ускладнює її розуміння	10
Бігунов Дмитро О. Проблеми комунікації: напрями уникнення мовленнєвого конфлікту	13
Богрова Христина Б. Емпіричне дослідження особливостей прояву просодичного компоненту мовлення у дітей дошкільного віку	15
Боковець Анастасія В. Двомовність у парадигмі здорового розвитку дитини першого семиріччя	18
Бородулькіна Тат'яна А. Психосемантичний аналіз отношения родителей к Вальдорфской педагогике	21
Ващенко Ірина В., Литвиненко Олена О. Дискурсивні особливості мрій студентів з порушеннями слуху	24
Волженцева Ірина В. Емоціональність як основа розвитку просодического компонента речі дошкольника	27
Галацька Валентина Л. Аксіологічний аспект театральної публіцистики України переломного періоду (2013–2016 рр.)	29
Гордиенко-Митрофанова Ія В., Саута Сергей Л. Влияние психологических особенностей возраста на вербальное поведение испытуемых (на примере стимула «игривость»)	32
Дем'яненко Світлана Д. До питання формування метамовної компетенції дітей старшого дошкільного віку	35
Засєкін Сергій В. Психолінгвальні прояви «ретрансляційної гіпотези»	39
Засєкіна Лариса В. Переживання подій та їх психолінгвістична репрезентація в автобіографічній пам'яті: репродукція чи реконструкція	40
Івашкевич Едуард З., Михальчук Наталія О. Структура соціального інтелекту особистості в парадигмі структурно-динамічної теорії інтелекту	42
Івашкевич Ернест Е. Психологічні особливості перекладу художніх творів	44
Ігнат'єва Світлана Є. Его-текст в комунікативному просторі літературного щоденникового дискурсу	46
Калмыков Георгий В. Профессионально-речевая деятельность как категория психолингвистики	47
Калмикова Лариса О. Про спонтанність і ситуативність дитячого мовлення	49
Калужинська Юлія В. Функціонування лексем на позначення осіб жіночої статі у мові засобів масової інформації	51
Капранов Олександр. Швидкість мовлення і заповнені паузи як перемінні учасники, що впливають на ідентифікацію студентами австралійського варіанту англійської мови як іноземної (EFL)	53
Карп'юк Марія Д. Універсалія «Душа» в контексті інноваційних (ченнелінгових) знань ХХІ ст.	54
Кириченко Тетяна В. Проблема саморегуляції вчителя в комунікації у процесі мовленнєво-педагогічного спілкування	57

Коміна Тетяна О. Персоніфікація інформації у телевізійних новинах як соціальнокомунікаційна технологія	59
Кондрашихин Андрей Б. Инфокоммуникационные средства освоения славяноязычного экономического пространства	62
Корніяка Ольга М. Комунікативна компетентність – психологічний інструмент професійної діяльності й самоздійснення викладача ВНЗ	64
Крилова-Грек Юлія М. Психологічні аспекти впливу символічних образів у медіапросторі	67
Кролівець Юлія В. Психолінгвістичні основи формування у дітей дошкільного віку умінь і навичок розповідати за серією сюжетних картинок	70
Ключуков Христо С., Ушакова Оксана С., Яшина Валентина И. Научные взгляды Л. С. Выготского на развитие детской речи	71
Лахтадир Олена В. Комунікативна компетентність майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту	73
Ленів Зоряна П. Психолінгвістичні знання в системі підготовки кадрів до роботи з дітьми з особливими потребами	76
Летючая Любов П. Языковая репрезентация концепта <i>событие</i> (на примере масс-медийного дискурса)	78
Лиля Магдаліна В., Лила Микола М. Опанування іноземної мови як компонент загальнокультурного розвитку особистості	81
Луценко Ірина О. Особливості засвоєння студентами базових понять дошкільної лінгводидактики	83
Макаренко Олександр М., Яшна Ольга П., Мельничук Олена М. Роль домінантного вогнища у відновленні дітей раннього віку	85
Мисан Інна В. Стан розуміння та відтворення фразеологізмів у мовленні дітей старшого дошкільного віку	87
Молодиченко Наталія А., Танана Світлана М. Формування у майбутніх педагогів системи компетенцій у процесі професійної підготовки	89
Мороз Валентина Я. Проблематика нарисів Анфіси Букреєвої	92
Навальна Марина І. Тенденції у функціонуванні відабrevіатурних утворень у мові українських засобів масової інформації	93
Недашківська Тетяна Є., Загородня Ольга Ф. Образ лідера в мовній свідомості українців в період різких суспільно-політичних змін	95
Ненашев Сергей Д., Фомина Наталия А. Связь читательских предпочтений и ценностных ориентаций личности	98
Олександренко Катерина В. Психолого-педагогічні умови розвитку іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця	102
Орап Марина О. Психолінгвістика здоров'я	105
Павлова Наталия П. Когнитивные предпосылки к освоению письма	108
Панченко Тетяна С. Мовно-стилістичні особливості новотворів у мові української преси на початку ХХІ століття	112
Порядченко Леся А. Синтаксичні особливості дитячих описів (словосполучення та речення)	114

Постолова Ірина В., Томарєва Наталія О. Емоційні аспекти психолінгвістичних асоціацій у студентів-фармацевтів	116
Репина Катерина А. Экспериментальная проверка восприятия политического текста	118
Рінгблом Наталія. Отримання доступу до граматичних знань двомовними шведсько-російськими дітьми за допомогою MAIN	121
Роменкова Валентина А. Дневник матери в современной семье и его роль при формировании отношения к ребенку	123
Савелюк Наталія М. Психологічне моделювання розуміння релігійного дискурсу	125
Самійлик Світлана В. Проблеми формулювання інструкції при проведенні вільного асоціативного експерименту	128
Стангайне Інга. Розвиток діалогічного мовлення дошкільників у грі	130
Турчак Олеся М. Формування самоконтролю для зниження вербальних проявів тривожності	131
Харченко Наталія В. Психолінгвістичні засади діагностики стану розвитку аудіювання у дітей дошкільного віку	134
Хміляр Олег Ф. Кодування символів вербального і психомоторного мовлення	136
Храбан Тетяна Є. Інтерпретативний аналіз сприйняття концепту носіями української мови на основі асоціативного експерименту	138
Чернякова Олена І. Формування у дітей старшого дошкільного віку елементарної соціокультурної компетенції	141
Чижма Діана М. Психологічна складова рекламної комунікації	142
Чміль Наталія С. Асоціативне поле концепту «священнослужитель»	145
Швець Наталія В. Національно-культурна специфіка англійських, французьких та українських фразеологічних номінацій риб	148
Ярошук Анна А. Психологічне спостереження основних причин вживання підлітками ненормативної лексики на основі тестових досліджень	151
Яценко Тамара С., Сіденко Юлія О., Іванова Наталія О., Педченко Олександра В., Галушко Любов Я., Полянничко Олена М. Методологія реалізації діалогу в глибинно-психологічному пізнанні психіки	153
Відомості про авторів	156

**СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ
ОСОБИСТОСТІ В ПАРАДИГМІ
СТРУКТУРНО-ДИНАМІЧНОЇ
ТЕОРІЇ ІНТЕЛЕКТУ**

*Едуард Івашкевич,
Наталія Михальчук
(Рівне)*

Розвиток когнітивної складової соціального інтелекту експлікується в таких його показниках, як гнучкість, критичність і самостійність, що дозволяють індивіду добре пристосуватися до зовнішніх умов, до обставин навколишньої дійсності тощо. Критичність актуалізує вміння особистості аналізувати своє рішення з урахуванням відповідної ситуації, виявляти емпатію до суперечностей і логічних помилок (Майерс, 2006). Критичність, зокрема, у старших підлітків реалізується у процесі визначення цільових настановлень навчально-пізнавальної діяльності. Індивіди, як правило, схильні перевіряти нову інформацію, зіставляючи її із набутими раніше знаннями. Уміння орієнтуватися на набутий досвід дозволяє особистості критично оцінювати реальну ситуацію, визначати перспективу своєї життєдіяльності.

На особливу увагу заслуговує структурно-динамічна теорія Д.В. Ушакова. В парадигмі даної теорії, соціальний інтелект – це здатність особистості до пізнання соціальних явищ, що складають лише один з компонентів соціальних умінь, соціальної компетентності тощо, але не вичерпує всієї кількості здібностей та здатностей (Ушаков, 2002).

Автор структурно-динамічної теорії виокремлює такі базові, фундаментальні особливості соціального інтелекту: його континуальний характер; використання невербальної репрезентації контексту; втрата точності соціального оцінювання за умов вербалізації почутої інформації; набуття імпліцитних здатностей до суб'єкт-суб'єктного спілкування; актуалізація особистісно значущого досвіду.

Отже, охарактеризувавши психологічні теорії та концепції соціального інтелекту, можна стверджувати, що всі ці теорії та концепції виділяють три основні групи, які описують три базові структурні компоненти соціального інтелекту: когнітивний, емоційний та поведінковий. Змістовно кожна з цих груп може бути описана наступними складовими:

1. Когнітивний компонент вміщує:
а) соціальні знання – знання спеціальних правил поведінки в соціумі, професійні знання;
б) соціальне мислення – здатність розуміти логіку розвитку ситуацій міжособистісної взаємодії,

**THE STRUCTURE OF SOCIAL INTELLECT
OF A PERSON IN A PARADIGM
OF STRUCTURAL DYNAMIC THEORY
OF INTELLECT**

*Eduard Ivashkevych &
Nataliia Mykhalchuk
(Rivne)*

The problem of explication of social intellect of the person by the communicative behavior of people is very actual nowadays. We'll try to explain our point of view. The development, for example, of the cognitive component of social intellect makes explicit its performance in such as flexibility, critical and independent, allowing the individual to adapt well to external conditions, the circumstances of reality, etc. Severity updates the skills of the individual to analyze their decision considering the circumstances, to show empathy to contradictions and logical errors (Mayers, 2006). Also severity plays the main role in the process of identifying target intended for teaching and learning activities. Individuals usually tend to check new information by comparing it with previously acquired knowledge. The ability to focus on the experience allows the individual to assess critically real situation, determine the term of his/her life.

We have to concentrate our attention on the structural and dynamical theory of D.V. Ushakov (Ushakov, 2002). In his paradigm, social intellect is the ability of the person to know the social phenomena that are only one component of social skills, social competence, etc., but does not exhaust the total number of skills and abilities.

The author of structural dynamic theory distinguishes these basic, fundamental features of social intellect: its continual nature; the usage of nonverbal representation of context; loss of accuracy for assessment of social conditions of verbalization of information being heard; acquiring implicit ability to subject-communication; updating personally meaningful experience.

In such a way we can argue that all these theories and concepts can be included into three main groups which describe three basic structural components of social intellect: a cognitive component, the emotional one and a behavioral component. Content of each component can be described by the following subcomponents.

The cognitive component contains:

- social knowledge – knowledge of special rules of behavior in a society, professional knowledge;
- social thinking – the ability to understand the logic of interpersonal interaction in situations, determine the behavior of people in these situations; the ability of cognition in behavior, its elements,

визначення особливостей поведінки людей в цих ситуаціях; здатність пізнання стилів поведінки, її елементів, психологічних чинників та детермінант адекватної поведінки, а саме: здатність розуміти зміну значень вербальних реакцій людини залежно від контексту, який викликала певна ситуація міжособистісної взаємодії; в) соціальне прогнозування – пізнання результатів поведінки, тобто здатність передбачати наслідки поведінки індивідів в певних соціальних ситуаціях, вміння прогнозувати, що саме відбудеться надалі; г) соціальна інтуїція – сприймання і розуміння почуттів і настрою інших людей в контексті міжособистісної взаємодії; здатність до логічного узагальнення, виокремлення істотних ознак міжособистісної взаємодії з урахуванням невербальних реакцій людини; здатність адекватно сприймати, як саме оцінюється поведінка особистості в парадигмі соціального простору.

2. Емоційний компонент включає: а) співпереживання – здатність входити в положення інших людей, ставити себе на місце іншого (долати стани комунікативного і морального егоцентризму); б) розпізнавання емоцій інших людей – вміння знаходити спільну мову і підтримувати продуктивні взаєностосунки з людьми незалежно від когнітивної складності ситуації, в якій відбувається процес суб'єкт-суб'єктної взаємодії; в) емоційна обізнаність – здатність розрізнати та інтерпретувати власні настрої, емоції, бажання, а також адекватно оцінювати особливості їхнього впливу на інших людей; г) здатність до саморегуляції – вміння регулювати свої емоції та настрої.

3. Комунікативно-поведінковий компонент складається із таких структурних елементів: а) соціальної взаємодії – відкритість до спілкування та міжособистісних стосунків з іншими людьми; здатність і готовність працювати спільно, здатність до колективної взаємодії, спрямованість на групу (мікрогрупу); б) соціальна адаптація – пристосованість до інших людей та вимог суспільства або групи (мікрогрупи); організованість, вміння підпорядкувати себе правилам і вимогам соціуму, прийняття суспільних норм як таких, що є особистісно значущими для даної людини.

Таким чином, соціальний інтелект – це здатність людини розуміти інших та співпрацювати з ними. Соціальний інтелект також вміщує усвідомлення ситуації і соціальної динаміки, що регулює плин цієї ситуації, знання стилів і стратегій міжособистісної взаємодії, які можуть допомогти людині досягти своїх цілей у взаєностосунках з іншими. Соціальний інтелект також включає в свою структуру власне усвідомлення та розуміння своїх уявлень і моделей реагування на ситуації соціальної взаємодії.

psychological factors and determinants of appropriate behavior, namely the ability to understand the changing values of human verbal responses depending on the context, which caused a certain situation of interpersonal interaction;

- social prediction – knowledge of the results of behavior, the ability to foresee the consequences of the behavior of individuals in certain social situations, the ability to predict what will happen in future;

- social intuition – the perception and understanding of feelings and moods of others in the context of interpersonal interaction; capacity for logic synthesis, isolating essential features of interpersonal interaction on the basis of non-verbal reactions' Rights; the ability to perceive how individual behavior is measured in the paradigm of social space.

The emotional component includes:

- empathy – the ability to enter the position of others, put yourself in the other conditions (states overcome communicative and moral egocentrism);

- recognition of emotions of others – the ability to find a common ground and maintain productive relationships with people regardless of cognitive complexity of the situation in which there is a process of subject-subject interaction;

- emotional awareness – the ability to distinguish and interpret people's moods, emotions, desires, and to adequately assess the features of their impact on others;

- the ability to self-regulation – the ability to regulate people's emotions and mood.

Behavioral component consists of the following structural elements:

- social interaction – openness to communication and interpersonal relationships with other people; the ability and willingness to work together, the capacity for collective interaction, focus on group (microgroups);

- social adaptation – adaptation to other people and the demands of the society or group (microgroups); organization, ability to subordinate himself/herself according to rules and requirements of the society, making social norms as those that are personally meaningful to the person.

So, social intellect is the ability to get along well with others, and to get them to cooperate with you. Sometimes referred to simplistically as «people skills», social intellect includes an awareness of situations and the social dynamics that govern them, and knowledge of interaction styles and strategies that can help a person achieve his or her objectives in dealing with others. It also involves a certain amount of self-insight and a consciousness of one's own perceptions and reaction patterns.